

PARKTHEATER EINDHOVEN

DEELANALYSE ONDERZOEK THEATER INCLUSIEF

PARKTHEATER EINDHOVEN

DEELANALYSE ONDERZOEK THEATER INCLUSIEF

In 2017 ontstond tijdens het Noordwijk Overleg, een jaarlijks overleg van vertegenwoordigers van BIS-theatergezelschappen en hun standplaatstheaters, het initiatief om gezamenlijk werk te maken van het meer divers en inclusief maken van de podiumkunsten in Nederland.¹ Uit dit overleg, vernoemd naar de plaats waar het collectief voor het eerst samenkwam, ontstond in 2018 het driejarig stimuleringsprogramma [Theater Inclusief](#). Aan de hand van de vier P's die staan voor personeel, programmering, publiek en partners beogen de [19 partners](#) die zijn aangesloten de podiumkunsten een betere representatie te laten zijn van de Nederlandse samenleving.

In het theaterseizoen 2021-2022 onderzoekt de Boekmanstichting in opdracht van Theater Inclusief de resultaten die de negentien aangesloten partners hebben geboekt door deel te nemen aan het driejarig stimuleringsprogramma. De onderzoekers voeren een documentanalyse, enquête en diepte-interview uit, die resulteren in individuele deelanalyses per partner en een overkoepelend eindrapport met algemene bevindingen. Wat waren de ambities en doelen van de partners op het gebied van diversiteit en inclusie? Hebben de theaters en theatergezelschappen vooruitgang geboekt op de vier P's? Welke verbeterpunten zijn er? En hoe zien de partners de toekomst van een diverse en inclusieve theatersector?

Deze deelanalyse is gewijd aan Parktheater Eindhoven, voorheen Stadsschouwburg geheten en sinds 1964 gevestigd aan de rand van het Stadswandelpark. Sinds 2007 wordt de organisatie geleid door directeur Giel Pastoor met wie we als onderdeel van ons onderzoek in gesprek gingen.

¹ BIS-theatergezelschappen worden vanuit het Rijk gesubsidieerd. Deze zijn opgenomen in de culturele basisinfrastructuur (BIS).

PARK- THEATER EINDHOVEN

Onder het motto *Meer Dan Jij...* voert de organisatie het beleid voor de periode 2021-2024 uit. Het 'verleden, heden, Corona en de nabije toekomst' staan centraal in het bijbehorende beleidsplan.

Theaterinnovatieplatform thinX. Foto via Parktheater Eindhoven.

PARKTHEATER EINDHOVEN

‘BEWUSTZIEN EN GESPREK IS VOORUITGANG’

Volgens theaterdirecteur Pastoor is de uitgezette koers voor de huidige beleidsperiode een resultaat van een zoektocht naar de eigen organisatie, zijn nieuwe rol als directeur, maar vooral ook het veranderende publiek. Maar het was geen gemakkelijke zoektocht: als gevolg van de Covid-19 pandemie heeft Parktheater Eindhoven afscheid moeten nemen van ruim zestig personeelsleden, waaronder ook een medewerker diversiteit en inclusie. Een heftige periode waarvan de gevolgen nog steeds nadreunen binnen de organisatie. En waar ook de diversiteit en inclusie ambities onder hebben moeten lijden. Op de vraag hoe het met de voortgang van de in 2019 opgestelde doelstellingen in de *Toolkit* van Theater Inclusief staat antwoord Pastoor dan ook: ‘Eerlijk antwoord: daar zijn we niet mee bezig geweest’.² Tegelijkertijd vertelt Pastoor dat de ambitie om verandering tweeweg te brengen des te meer is gegroeid. ‘De ambitie is alleen maar sterker geworden, maar de kracht is kleiner

omdat de organisatie kleiner is geworden. De zoektocht naar partnerschappen is daardoor groter geworden. Eindhoven is een internationale stad waar alle culturen leven, maar die nog niet naar de schouwburg komen. Als ik kijk naar onze medewerkers, lijkt iedereen op mij.’

Met dit gegeven en de wens ‘de schouwburg minder elitair te maken’ zet Parktheater Eindhoven vooral in op partnerschappen met een focus op de stad en omgeving, en jongeren. De aansluiting bij Theater Inclusief heeft volgens Pastoor geholpen het bewustzijn omtrent diversiteit en inclusie te vergroten. ‘De D&I medewerker werkt hier niet meer en dat hebben we nog niet opnieuw kunnen invullen. In praktische zin hebben we dus nog stappen te maken. Maar bewustzijn en gesprek is vooruitgang,’ legt Pastoor uit. Het bewustzijn en de geleerde lessen van Theater Inclusief dienen volgens Pastoor zelfs als basis voor het concept [Wonka](#), een samenwerkingsverband van zes podia in de regio Eindhoven waar het Parktheater onderdeel van uitmaakt. ‘Onze deelname

aan Theater Inclusief was de eerste les die we konden delen met de collega’s binnen Wonka en die deze partners ook weer met hun eigen organisaties en raden van toezicht hebben besproken. Met collega-directeuren van de Wonka theaters heb ik, aan de hand van de *Toolkit*, schitterende gesprekken gehad over het onderwerp, gesprekken die we niet eerder hebben gevoerd,’ aldus Pastoor.

Het delen van kennis en *best practices* met dit samenwerkingsverband levert een bijdrage in tevredenheid met de mate waarin de organisatie is geworteld in de lokale omgeving, zo blijkt uit de enquêteresultaten.³ Op een schaal van 1 tot 10 geeft Parktheater Eindhoven partners een 7. Echter mist het alsnog de mate van diversiteit binnen deze partnerschappen. ‘Ook als ik daar rond de tafel kijk zien we er allemaal hetzelfde uit’, aldus Pastoor. Uitgedrukt op een schaal van 1 tot 10 geeft de organisatie een 5 aan de mate van diversiteit en inclusie bij haar belangrijkste partners.

2 De *Toolkit* werd in het theaterseizoen 2019-2020 ingevuld door Parktheater Eindhoven. In dit document, dat is opgesteld door Theater Inclusief, benoemen aangesloten partners hun doelen en ambities op het gebied van de vier P’s. Het document biedt partners de mogelijkheid een maatwerkplan op te stellen wat moet resulteren in een breder draagvlak op het gebied van diversiteit en inclusie binnen de eigen organisatie.

3 Enquête ontworpen en (online) afgenomen door de Boekmanstichting, ingevuld op 16 maart 2022 door Giel Pastor, directeur namens Parktheater Eindhoven.

PARKTHEATER EINDHOVEN

De focus op partnerschappen helpen Parktheater Eindhoven ook vooruit op het gebied van de andere P's, onder andere met programmering. Naast Wonka, zit de organisatie regelmatig met andere partners om de tafel waarin programmering specifiek het onderwerp van gesprek is. Een voorbeeld is P20, een overleg van de twintig grotere schouwburgen in Nederland. Daarnaast verzorgt Parktheater Eindhoven geregeld de programmering bij partnertheaters zoals de Hofnar in Valkenswaard en de theaterprogrammering van Natlab Eindhoven. Ook nemen programmeurs (en directie) deel aan landelijk, provinciaal, regionaal en stedelijk overleg waarbij programmering centraal staat.

Maar de echte *eye-opener* kwam volgens Pastoor vooralsnog door verandering in de praktijk. Zo is er een aantal jaar geleden een jonge programmeur aangenomen wat heeft geresulteerd in een nieuw netwerk en jongere acts op het podium, zoals urban dansgezelschap [The Rugged](#)s en het organiseren van de urban dansdagen in het Parktheater. Dit ziet Pastoor ook weer terug in het publiek, want volgens hem betekent 'jonge mensen op het podium, jonge mensen in de zaal.' En zo vindt er

voortgang plaats, zij het als gevolg van de pandemie en de daaropvolgende reorganisatie, en niet zoals opgesteld in de doelstellingen in de *Toolkit*. Maar toch voortgang, die is begonnen met bewustzijn en Theater Inclusief.

'HOE KUNNEN WE DAT IN GANG ZETTEN?'

Met een moeilijke periode achter zich kijkt Parktheater Eindhoven graag naar de toekomst. Het vraagstuk diversiteit en inclusie speelt hierin een belangrijke rol en komt terug in de ambitie 'meer te willen betekenen voor de stad Eindhoven'. Hierbij is het maken van maatschappelijke impact van belang: gesprekken in de wijken, theater voor de expatgemeenschap in de Brainportregio en het ondersteunen van jong talent middels [thinX](#), een innovatieprogramma voor jonge makers. 'We willen ons verbinden aan een hoger doel. Dat zit niet in uitverkochte zalen, maar ook weer in samenwerkingen,' vertelt Pastoor. Via thinX kunnen theatermakers, choreografen en programmamakers meewerken aan contextprogrammering rondom voorstellingen met maatschappelijke thema's. In het beleidsplan 2021-2024 noemt Parktheater

Eindhoven de volgende voorbeelden: het werk van Jess Oberlin 'die met haar platform PLASMA inclusieve pop-up evenementen organiseert waarmee ze bijvoorbeeld feministen en mensen uit de LGBTQIA+ een ontmoetingsplaats biedt. En Suheyla Yalcin, die door middel van de podcast *Fufu en Dadels*, die ze maakte met Hajar Fallah en Munganyende H el ene Christelle, vraagstukken over intercultureel zusterschap aan de kaak stelde. Deze podcast ontstond naar aanleiding van de voorstelling *Melk en Dadels* van regisseur Daria Bukvic.'

Vanaf seizoen 2020-2021 ondersteunt Parktheater Eindhoven makers vanuit verschillende disciplines, zoals: Simon Bus (urban/ moderne dans), Stephan Velema (urban dans en film), Anne van der Steen (jeugdtheater) en Irene Geurts (i.s.m. Carte Blanche, toneel). Daarnaast werkt het samen met The Rugged's aan een nieuwe coproductie. Volgens het beleidsplan bestaat een meerjarige samenwerking met jonge makers uit het beschikbaar stellen van repetitieruimte, speeldata in het bij Het Parktheater behorende vlakke vloertheater Pand P, technische, facilitaire en publicitaire ondersteuning, een financiële bijdrage,

PARKTHEATER EINDHOVEN

hulp bij verdere fondsenwerving en artistieke begeleiding door contacten uit het veld. ‘Wij gaan met iedereen het gesprek aan. Vroeger was het: ik programmeer en jij mag komen. Nu is het: dit lijkt me interessant, hoe kunnen we dat in gang zetten,’ aldus Pastoor over het traject.

‘JE EIGEN SPIEGELS DURVEN INGOOIEN’

Naar eigen zeggen heeft het stilvallen van de activiteiten tijdens de pandemie de gedachtegang van de organisatie om ‘het anders te doen’ versterkt. ‘Omdat alles stil viel heeft Corona ruimte geboden voor reflectie. Uit de waan van de dag, nu moesten we meer nadenken over de plek van ons theater, hoe gaan we terugveren.’ Vanuit dit streven kijkt Parktheater Eindhoven naar de stappen die nog gemaakt worden en neemt hier tien van de zeventien *Sustainable Development Goals* (SDG’s) als uitgangspunt. Volgens de organisatie is het omarmen van deze doeleinden de manier om als theater bij te dragen aan een betere maatschappij, economie, milieu en ‘een beweging van binnen naar buiten’. Naast

de eerder genoemde partnerschappen en het traject voor jong talent komt het streven naar een betere maatschappij, economie, milieu tot stand middels programma’s speciaal ontwikkeld om bijvoorbeeld personen met een lagere sociaaleconomische positie tegemoet te komen bij een theaterbezoek. Een voorbeeld is de aansluiting bij fitcoins, een app waarbij deelnemers doormiddel van wandelingen punten kunnen sparen en inwisselen voor theater toegangskarten. Via het initiatief [Cultuur-Inclusief](#)⁴, geïnitieerd door Parktheater Eindhoven, doneren bezoekers vouchers aan stadsgenoten voor wie een theaterbezoek niet vanzelfsprekend is. En met het financieren van een imker op het dak van het theater hoopt de organisatie een bijdrage te leveren aan het milieu.

Uit de enquêteresultaten en ons gesprek blijkt echter dat er nog een aantal stappen gemaakt moeten worden. Zo zijn werkruimtes momenteel rolstoeltoegankelijk, maar beschikken deze nog niet over verdere aanpassingen. Daarnaast is er audiobeschrijving en audiodescriptie beschikbaar, maar valt er

volgens Pastoor nog het een en ander te verbeteren— een ambitie voor de komende periode. ‘Wij werken samen met Stichting Komt het zien, zij begeleiden mensen die slechtziend zijn. Als je daarmee door het gebouw loopt schrik je en kom je erachter hoe toegankelijk je eigenlijk écht bent.’ Ook is er momenteel geen kolfruinte aanwezig en bieden niet alle toiletten een babykleedruimte. Maar Parktheater Eindhoven staat klaar om de stappen te maken en is het gesprek aangegaan. Dat gaat ook door als Theater Inclusief dit jaar als driejarig stimuleringsprogramma ten einde zal komen. ‘Wat mij betreft blijft dat. Gesprek is het thema, of het nou oorlog of pandemie of theater is. Het draait erom dat je samen gaat zitten met een kop koffie, elkaar aanraken, je eigen spiegels durven inkijken en af en toe durven ingooien om te zien of er iets nieuws kan ontstaan,’ licht Pastoor toe.

CONCLUSIE

Parktheater Eindhoven heeft als gevolg van de Covid-19 pandemie een heftige periode achter de rug waarin het afscheid heeft moeten nemen van een groot deel van het

4 Niet te verwarren met het Rotterdamse initiatief [Cultuur/Inclusief](#).

PARKTHEATER EINDHOVEN

personeelsbestand. Zo ook een medewerker die zich namens de organisatie toespitste op het vraagstuk diversiteit en inclusie. De beleidsperiode 2021-2024 staat dan ook in het teken van het terugveren van de pandemie, waarin het Parktheater onder het motto *Meer Dan Fij...* een nieuwe weg inslaat. In deze nieuwe manier van bedrijfsvoering staat het graag dichterbij de stad Eindhoven en omgeving.

Partnerschappen staan hierin centraal, maar ook het minder elitair maken van de schouwburg. Het aanspreken van een jong en meer divers publiek heeft hierbij een belangrijke rol en moet onder andere met behulp van jonge makers worden bereikt zoals via thinX, het innovatieprogramma voor jonge makers.

Vanwege de pandemie en het wegvallen van de medewerker diversiteit en inclusie heeft de organisatie niet als beoogd kunnen werken aan alle ambities die in 2019 zijn opgesteld in de *Toolkit* van Theater Inclusief. Maar Parktheater Eindhoven is hoe dan ook gedreven een plek te worden voor iedereen en heeft zich daarom tien van de zeventien *Sustainable Development Goals* aangemeten. Aan de hand van deze doeleinden draagt het theater graag bij aan

een betere maatschappij, economie en milieu. Middels activiteiten als fitcoins en Cultuur-Inclusief en samenwerkingen zoals Wonka en thinX gaat dit al goed. Maar vooral op het gebied van toegankelijkheid kan het nog beter— daar is de organisatie zich ook bewust van. Deelname aan Theater Inclusief heeft ook geleid tot een groter bewustzijn en inspiratie bij andere partnerschappen. De les om het gesprek aan te gaan zal de organisatie dan ook blijven toepassen in de komende tijd. Verandering gaat niet van de één op de andere dag. Maar met de moed open te staan voor bewustwording, de wil het gesprek aan te gaan en niet bang te zijn voor zelfreflectie blijft Parktheater Eindhoven in beweging.

BRONNEN

Voor de totstandkoming van deze deelanalyse is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

Diepte-interview met Giel Pastoor, directeur Parktheater Eindhoven. Interview gevoerd door Shomara Roosblad en Maxime van Haeren op 17 maart 2022.

Enquête, opgesteld door de Boekmanstichting, ingevuld door Giel Pastoor namens Parktheater Eindhoven op 16 maart 2022.

Beleidsplan *Meer Dan Jij...* 2021-2024, Parktheater Eindhoven

Theater Inclusief *Toolkit*, opgesteld door Theater Inclusief en ingevuld door Parktheater Eindhoven.

Website [Parktheater Eindhoven](#).

Website [Theater Inclusief](#).

COLOFON

© Amsterdam, 21 juli 2022.

Beeld voorblad: Aangezicht Parktheater Eindhoven. Credits: Twycer, via Parktheater Eindhoven.

Onderzoek en tekst: Shomara Roosblad

Redactie: Maxime van Haeren en Jan Jaap Knol

Met dank aan: Giel Pastoor

OVER DE BOEKMANSTICHTING

www.boekman.nl

De Boekmanstichting is het onafhankelijke kenniscentrum voor kunst, cultuur en beleid in Nederland. Zij verzamelt, analyseert en verspreidt data en informatie over de cultuursector en stimuleert en faciliteert het gefundeerde cultuurdebat.

OVER THEATER INCLUSIEF

www.theaterinclusief.nl

Theater Inclusief is een initiatief van 19 aangesloten partners, bestaande uit BIS-theatergezelschappen en standplaatstheaters. Aan de hand van de vier P's van personeel, programmering, publiek en partners bouwt het aan een meer diverse en inclusieve theatersector.

Boekmanstichting
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid

BOEKMANSTICHTING
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
www.boekman.nl

Boekmanstichting
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid